

Lục Tỉnh Tân Văn

六省新聞

MỖI TUẦN RA HAI KỶ NGÀY THỨ NĂM VÀ NGÀY CHỨA NHỰT

Số : 557

BÁN LẺ MỖI SỐ : 0 \$ 06

19 Septembre 1948

15 tháng 9 năm 1948
Năm Mậu Ngọ

NĂM THỨ MƯỜI HAI

DIRECTION ET ADMINISTRATION :

F.-H. SCHNEIDER, 162, Rue Pellerin, Saigon

PUBLICITÉ

ANNONCES LÉGALES ET JUDICIAIRES
Le centimètre de hauteur sur 0.065 de largeur. 1650
Le décompte des lignes est calculé à raison de 3 au centimètre, quelque soit le caractère employé.

BỔ CÁO

Những lời rao về việc buôn bán nếu ghi từ đến Đồn-quản thị Đồn-quán sẽ ghi cho một cái bản để giữ phân minh.

GIÁ BÁN	
TRONG ĐỊA-PHẦN ĐÔNG-DƯƠNG	
Một năm	6 \$ 00
Sáu tháng	3 \$ 50
Ba tháng	2 \$ 00
Mỗi số	0 \$ 06
Đổi chỗ 0	0 \$ 20
ĐẠI-PHÁP VÀ CÁC THUỘC ĐỊA	
Một năm	20fr-00

Người ngoại-quốc chèo gạo Nam-kỳ

(Les étrangers n'estiment guère le Riz de Cochinchine)

(Tiếp theo)

Nếu người mua gạo chèo gạo xấu thì hãng bán gạo phải kiểm soát trả lời cho xuôi. Không lẽ hãng lại đổ thừa cho nhà máy, nếu đổ thừa cho nhà máy thì lẽ lẽ hãng chẳng đủ sức cạnh tranh mà vẫn trong lúc xoay xua và không xem sóc lúc giao gạo sao? Các hãng không nên đem những lời chèo của Ngoại-quốc ra mà cãi lẫy với chủ nhà máy hoài được vì sự một đều cân như là xảy ra việc giằng co nhau. Hai hãng mua bán phần chần thì họ cầu cho hòa nào muốn sự mâu-thuân.

Mỗi hãng thường năm có lời bạc triệu thì có năm họ cũng xuôi theo nhà máy một bề, đổ lỗi về cho nông-phụ bán-xứ mới phải cho. Trong cuộc đời-thương, người mua kẻ bán tuy là khác nhưng-độc mục đích hay là có ghét nhau thế nào đi nữa thì họ cũng cứ giữ cái quyền lợi chung. Lời của Ngoại-quốc chèo gạo Nam kỳ thì hãng với nhà máy biết mà thôi, có sao dân bán-xứ biết được? Vậy thì có người quảng-kiếm đó ra đóng-đãi có ý vì một phần lợi tại dân bán-xứ, con buôn ở Nam-kỳ nói quyết rằng việc canh-nông là lợi to, dân bán-xứ ráng lo canh-cải đúng mà nhờ nhiều hơn nữa. Họ cũng thảng díp nào họ nói cho viễn quan rõ thì họ nói ngay, cũng là có thể nào họ nói cho dân bán-xứ nghe thì họ nói ra, hay là họ làm sách vở cho để cáo báo cho người hữu học xem rồi truyền cho nhau thì tiện việc, cái ý của họ như vậy : dân kiều-cư lo phần mua bán, dân bán-xứ cứ lo việc canh-nông. Việc canh-nông để đầu gì mà sửa được, sửa năm mười năm cũng chưa xong. Họ cứ nói sự canh-cải việc canh-nông thì để mà mình không làm được thay hướng họ đi là họ mua bán, bởi vì việc mua bán thì khó, phải nặng lo không phải việc để mà làm cầu may được. Họ nói ngược mà nghe xuôi. Dân kiều-cư buôn bán tại Nam-kỳ mà lập nên sự nghiệp cũng là dày công lao lăm, họ muốn cho bền vững luôn, họ hằng ngày lo sự dân bán-xứ biết hẳn biết nhau mua bán lớn tránh lợi với họ thì họ khó mua bán mà có lẽ dân bán-xứ xô đổ sự nghiệp của họ đi. Họ cũng biết rằng thường ngày dân bán-xứ vài tiền mua hàng hóa của họ thì họ hợp bụng lăm, mà cũng biết cho dân bán-xứ ảm-ức buôn bán đáng tranh lợi với họ vậy. Họ cũng ráng lo ngân cân mình dùng cho bước sang vào Đại-thương, cũng vì bởi người Ngoại-quốc chèo gạo Nam-

kỳ nên con buôn ở Nam-kỳ mới có được căn-có mà quảng ra cho nhiều một cách khéo-léo cho trẻ ra một điều y-êu-cầu. Nếu dân bán-xứ chầm-chỉ theo điều y-êu-cầu đó thì con buôn họ khoái biết đàn, trũng kể của họ rồi, ban ngày họ lo buôn bán, tối lại khây đơn mà chơi vì hậu nhứt khỏi lo, vững như trụ đồng. Tôi dân giải cái vấn-đề gạo Nam-kỳ thì tế ra hai khoản khác nhau. Khoản thứ nhứt thì dân kiều-cư không muốn cho dân bán-xứ buôn bán ; khoản thứ nhì thì sự canh-cải trong việc canh-nông thì khó, bất thành. Bây giờ tôi phải giải cho đúng chánh lý cho khán-quan nghe cho được hai khoản này.

Dân kiều-cư ăn cơm của họ, họ đại gì chỉ chờ lợi cho Annam làm. Họ xuôi dục Annam canh-cải việc canh-nông thì trước họ xuôi giục Annam buôn bán mới phải cho chứ. Đời nào họ dám xui giục Annam buôn bán. Annam buôn bán kẻ Chèo hùn, chứ Chèo mua bán chẳng cho Annam hùn hao giờ. Từ tiệm nhỏ cho đến tiệm lớn, từ tiệm lớn cho đến tàu khàn, từ tàu khàn đến nhà máy nào ở Annam xen vào được, họ sợ Annam cấp nghề buôn của họ, cuộc thương trường ở Nam-kỳ thì dân kiều-cư nó lập trận nó phủ vây dân bán-xứ, dân bán-xứ xem qua thì khiếp vía rồi ; tuy vậy mà dân kiều-cư còn lo hậu nhứt biến cái một cách chèo-gười, là tại họ vậy chưa chèo, người của họ vậy chưa có chính cửa, còn sót lại cửa thì mới. Cửa thứ mười này là cửa hết đồ thổ sản (lúa, bắp, gạo, mì, v. v. .) Trong Nam-kỳ cũng vậy này là qui hơn hết mà nay phần nhiều còn trong tay dân bán-xứ. Nếu dân kiều-cư họ phân chia được đồ thổ sản của chúng ta ra nhiều lần thì họ có cần gì lo hậu nhứt mà làm gì. Trời dân đời của thứ mười, nói cho chúng ta thoát khỏi nạn. Nếu nói chúng ta bán được hàng vật này thì chúng ta dân Ngoại-quốc thì chúng ta dứt hơn phần nửa cái lợi trong cuộc thương trường - Nếu chúng ta biết bán hàng hóa ra (xuất cảng) thì chúng ta có lẽ cũng biết mua hàng vô (nhập cảng). Dân kiều-cư họ còn so sánh sự học hành, trí hóa của dân bán-xứ với họ coi ra thế nào, đáng họ quả quyết sự tương-lai. Trong cuộc buôn bán thì cần sự học. Nếu người Annam học tại Nam-kỳ thì cũng biết nói biết viết tiếng Langsa, khá hơn Chèo nhiều. Còn những

người du học bên Thái-Tây thì cũng học được bực, người thì đồ khoa học này, người thì đồ khoa học khác. Đại-thương cần dùng Bạc-vật mà ta cũng có người học khoa Bạc-vật được vậy. Ngày nào mấy ông Bạc-vật Annam, lập lò chèo tạo đồ dùng của ta thì sự lợi về sự mua bán hàng vô (hàng nhập cảng) càng ngày càng giảm dần. Còn một điều chót này nữa cũng nên ghé mắt. Người Annam mới biết buôn bán tiệm có chừng 12 năm nay, mà có nhiều người viết thơ thẳng ra cho Ngoại-quốc (xứ Langsa, xứ Huế-kỳ) mua hàng hóa về để tránh khỏi cái lời bề đầu. Chèo thì mua bán từ trước nay mà mới có vài tiệm lớn dám viết thơ đặt hàng hóa của Ngoại-quốc (tại hãng cũng là tại lò bên Tây) đem về Nam-kỳ mà bán cho tại nhiều.

Dân kiều-cư thì ngoài miệng nói mình không đủ sức mua bán, chứ trong lòng họ thì khác, họ xét mình từ nhỏ, coi tận tiem-đen mình. Annam hay đồ-kị nhau nên chợ buôn bán lớn : ai không tin ai hết, thì làm sao có gan được, đầu có làm việc gì thì cũng làm gương-gạo rồi mau mau thôi cái ngã lòng, sự đồ-kị là vô hình-ảnh thì có ngày ta cũng tiem được căn-nguyên của ra thì ta cũng có thể mà làm cho nó tiêu mất. Thiệt là con buôn kiều-cư tại Nam-kỳ họ cũng lêu-nghi hơn ta lắm lắm. Những lời khi tiền đầy thì còn lo mờ chưa đủ để làm cho Khán-quan tin được. Hay tôi dân chuyện gạo rồi chừng 10 năm nay, thì mới đổi sự phình ra sự tiem được. Ý tôi chúng phải nhắc việc cũ của người xưa mà giầu gạo đầu, tôi nghĩ tại nên cho người mình biết rằng đầu óc cái lòng dạ của con buôn. Chừng mười năm nay có một ông . . . mua lúa lớn. Ông này buôn bán khá được vài năm nay. Chèo thấy vậy đã to sự gan góc. Annam đều trong cho ông đó buôn bán phần chần đặng có bắt chước làm theo, song rồi cho ông qua năm sau thì tiền bạc đã bán chắt rồi, khó bề mua bán, ông tình vậy. Phần con buôn nước nào cũng vậy, họ tung tiền thì nhớ có hãng bạc giúp. Muốn cho hãng giúp thì trước phải chỉ rời với bản và còn ăn chịu việc chi rời với hãng bạc đã thì hãng bạc mới chịu giúp bạc cho ; cũng là nhớ có com-pradore của hãng bạc bảo lãnh thì hãng bạc mới chịu giúp tiền bạc. Ông đó thì chưa quen biết với hãng bạc mà lại com-pradore là Chèo, Chèo

đời nào mà bảo lãnh cho Annam. Ông tung thế đến cây xin nhà nước ra ơn lễ đó, mà cũng may lúc đó gặp nhân quan Toàn-quyền Xaró(Sarraut) ngài thiết thương người Annam, ngài giúp ngay, ngài có dạy hãng bạc Đông-Dương cho ông X. . . vậy đặng buôn bán, Chèo buôn bán lúa gạo lớn hay được họ đến hãng bạc Đông-Dương họ nói với chủ hãng bạc rằng : nếu mà chủ hãng cho người Annam vay bạc mua bán thì họ đồng một lòng rút bạc gửi tại hãng bạc Đông-Dương ra và không mua bán, và vay hỏi chỉ với hãng nữa.

Lạy.

(Sau sẽ tiếp theo)

LƯỢN THUYẾT

Lòng non

(Humanité)

Thuở xưa của vua chúa ở Phương-đông cũng là quan quyền và nhà trâm anh hào họ, có thời hay tuấn táng, nghĩa là chông chết thì vợ, con và tôi to phải bị chôn theo.

Qua đời Trung-co thì lại lấy rơm có mà bện bù nhình chôn theo thế cho mạng sống con người.

Sau lại các thợ may thấy bện bù nhình bằng rơm có coi ra thô tục, mới bày làm người thế, có mặt mũi, tay chơn, áo trắng như người sống vậy mà đó trên mộ người mình thương. Đức thành-nhon vì thấy cái ý bất nhơn tuấn táng hồi còn trong nôi nên các kẻ làm người thì ấy nên ngài nói rằng : Từ tác dưng già, kỹ vô hậu hộ, ví kỹ tượng nhon, nhĩ dụng chi đã, nghĩa là người bày đầu bện bù nhình phải tuyệt tự, vì ý nó làm cho giống con người đàng mà chôn theo kẻ chết (Đức-Không-tự thấy cái ý mà còn mang tuấn táng, nên ngài rủa chúng nó tuyệt tự).

Ông Mạnh-tử mới thêm một câu : Như chi tử kỳ sử từ đẩu sơ, nhĩ từ chi dĩ nghĩa là như thế mà Đức thành-nhon còn trụ cổ, huống lỵ là mình làm bề trên mà để cho dân đời khác mà chết nằm ngã lẳng ngoài bờ đường.

Còn ông Mạnh-tử sánh thợ làm tên với thợ đóng binh giáp, thầy pháp và thợ đóng hòm mà than rằng : Thủ nhon khĩa bất nhơn từ nhon thì thủ nhon là kẻ làm bất nhơn hơn kẻ đóng binh giáp.

Thì nhon duy khương bất thương nhon, hãm nhon duy khương thương nhon, vô tuong diệt nhon, có thuật, bất khả bất tận đã = Thợ làm mũi tên chệ đi tên mình làm đem đi bắn không nhắm người ; thợ đóng binh giáp chi e lằm giáp không chấy mà mũi tên lỵ vào mình người, mà còn pháp thì ý muốn cho bệnh lành ; còn

Khôi hài

(Contes pour rire)

Số báo 556 mới đây, bài thơ thấy nhỏ bị đóng trang với chú chặc, ấn công in số một câu thứ 7 này :

Te phật zong rôi ta về hè.

Xin khán quan miến chấp.

L. T. T. V.

CÓ MỘT THỨ NÀY MÀ THÔI

(H' a' ga que lai)

Có một thứ rượu Rhum mana này hay trị bệnh, nóng lạnh hay làm cho ti vi, tiền tài hay trị bệnh gần như và tiền thời. Rượu này rất đại danh, thiên hạ rất chuộng và lợi lộc hơn các thứ rượu Rhum khác.

Hãy coi cho kỹ kẻo lầm thứ giả mà phải mất cho phải cái về cả dân nhân trảng như hình kính định một bên đây.

Có bán tại các tiệm bán đồ tạp vật

Lời tự thuật của một người đi du lịch

(Bécit d'un touriste)

Trong buổi tôi đi du lịch xứ này sang xã kia tôi hay sai thuốc điều không biết bao nhiều mà hề.

Tôi hút thuốc bán các nơi, duy có thuốc điều Cigarette D'iva thiết ngon hơn hết, hút nó không khô cổ và khỏi sanh bệnh hoạn, vì thuốc này không có nhựa như các thuốc kia, khỏi nó thơm tho và dịu lắm.

Có bán trong các tiệm bán đồ tạp vật (épiceries) và trong các quán café.

RƯỢU THUỐC HIỆU LÀ

QUINA GENTIANE

Của Tu-riên-Saint-Paul đượ chế. Là một thứ rượu hồ làm cho con người tăng trưởng thọ. Những người nào muốn tăng trưởng thọ và chống lại sự suy nhược, mang bệnh hoạn chi, thì phải uống thuốc này.

Quina Gentiane này mới uống / bị nhức trước khi ăn cơm. Thứ rượu hồ này bác chế đã dùng hơn 200 năm rồi bởi tay ông Dom Monod là thầy thuốc tại Abbaye de sao Paolo vied. Nó mang cả hiệu của chủ đàng và nó rất thanh và dịu dàng nó cho con người khỏe và có sức sống. Nhất là các trẻ nòng nọc thì hay uống nó.

Có bán trong các tiệm hàng lớn.

ATELIER de GRAVURE sur MÉTAUX & MARBRES
En Tous Genres
Prix Modérés

NG. CHI-HOÀ
GRAVEUR
62, Rue Amiral-Dupré. - SAIGON.

Nhà Lefranc và Công-ty
ở PARIS
LÀM MÀU VERNIS VÀ MỰC IN
Hàng DENIS FRÈRES,
một mình đại lý
cả Đông-dương

HÃY HỎI
THỨ HỘP QUỆT
HIỆU NÀY

LÀ THỨ TỐT
HƠN CÁC THỨ
KHÁC

PHẢI DÙNG THUỐC BỒ VÀ TRỊ ĐÀM
THIỆT HIỆU LÀ
ELIXIR TONIQUE ANTIGLAIREUX
Của ông Iruan-y GUILLÉ

Từ tám mươi năm nay thuốc ELIXIR có chế đờng của quan Iruan-y Guillé lấy làm thần hiệu trong những bệnh HƯ PHẾ, đau trong TÍ VI, đau nơi TRÁI TIM, ĐAU GÂN, ĐAU MÌNH, ĐAU VÓ ĐA, hoặc CHỐI NƯỚC, BỊNH KIẾT, BỊNH HO DAI, BỊNH CỒM, CHỀ CHỐC NGOÀI DA và bệnh có TRÙNG LÁI TRONG BỤNG.

Đây là một thứ THUỐC XÒ rõ tiền và rất hiệu nghiệm làm cho HUỆY RA TINH KIẾT. Những bệnh gốc bởi ĐÀM hay là MẬT phát ra thì uống nó hay lắm.

Bất kì thuốc trị đàm nào mà không có dấu kỳ tên PAUL GAGE thì chớ đàng.

LẠI CÒ MỘT THỨ
THUỐC HOÀN XÒ
nữ cũng rất trong thứ Elixir Tonique Antiglaireux của quan Iruan-y Guillé.

Chẩn chủ trị thuốc này là nhà : PAUL GAGE FILS, một hàng bán đồ y sách, ở đường GRENELLE ST GERMAIN số hai số 9, ở lại ở thành PARIS.

và TRONG CÁC ĐƯỢC PHÒNG ĐỀU CÒ BÁN

KHOAN CHẤT THỦY
(Nước suối kim thạch)

VICHY
PHÁP-QUỐC-TUYÊN
VICHY CÉLESTINS
Có bốn nguyên tố : Trĩ bính đau Thận, bính đau Đàng-quang, bính Phóng-sử nước cơ. Thạch-lưu-bạch (kẽ) - sau này chế kết-hà.

VICHY GRANDE-GRILLE trĩ bính đau gan và bính đau đám.
VICHY HOPITAL trĩ bính thương tí, trường nhiệt.

Này coi chừng đồ giả mạo, khi mua phải coi cho trảng thứ nước của mình muốn uống.

VICHY-ÉTAT ĐIỀU TÈ
SEL VICHY-ÉTAT là muối tự nhiên trong nước suối tự má ra. - Có hợp và có vơ.

PASTILLES VICHY-ÉTAT mỗi khi ăn cơm rồi uống chừng 2, 3 hoàn thì dễ tiêu hóa.
COMPRIMÉS VICHY-ÉTAT dùng để cho mình đợa nước xít (môi-khí-chất).

Hiệu vải này là hiệu riêng của
Hàng BERTHET, CHARRIERE và CO-NY
ở đường Kinh-lập, số 68, SAIGON
Vải này mà có dính hiệu này thì là một thứ vải thượng hạng và song.

THƯỢNG HẠNG
WHISKY
hiệu này
CHANG LẠI RƯỢU VUA
trong các thứ
WHISKY

Uống nó vào đã dặng
BỒ DƯỠNG
mà lại
VUI VÈ

RƯỢU
COGNAC
HIỆU
HENNESSY
là một thứ rượu
TỐT THƯỢNG HẠNG

Ấy là rượu vua trong các thứ rượu Cognac. Các hiệu rượu khác biết sao bị kíp.

Bực thường lưu các quan các nhà thờ không đều có bán thứ rượu COGNAC hiệu này, mà uống chớ chẳng hề đợa thứ khác.

Le Directeur-Gérant : F.-E. SCHNEIDER
Certifié l'insertion.
Saigon, le

Va pour légalisation de la signature
Saigon - Imp F.-H. SCHNEIDER
do M.
Saigon le 15 Septembre 1919
Le Maire de la Ville de Saigon